

ACHTERLAND

Zuiver • Jolijn van den Heuvel, Tyrell Kuipers, Danielle Lemaire, Lennart Creutzburg, Lotte van Lieshout, Jeroen Schampers, Bas de Weerd, Solanyi van Solingen
Kruisruimte, Eindhoven • 21 - 22 Augustus 2021

'Voor ons kan het achterland een gegeven zijn: jouw achterland kan bijvoorbeeld je persoonlijke geschiedenis zijn. Het gaat niet alleen om de natuur: voor iedereen kan het iets in zich dragen.'

- Jolijn van den Heuvel

Waar Vincent van Gogh anderhalve eeuw geleden wandelingen maakte door de Brabantse natuur, zijn nu acht hedendaagse kunstenaars neergestreken om vanuit deze tijdelijke thuisbasis te werken aan hun eigen praktijk. Twee weken lang brengen zij samen door, komen tot elkaar wat uiteindelijk leidt tot nieuw werk in deze expositie. Ze geven zichzelf de ruimte en de vrijheid om volkomen eerlijk werk te maken dat aan geen enkele norm hoeft te voldoen, behalve hun eigen. Voorafgaand aan de werkperiode nam iedereen een startpunt om mee te beginnen, gebaseerd op hun eigen associaties met het idee 'achterland': het kon een bestaand werk zijn, een schets, een object of een vluchtig idee. Vanuit daar gingen de acht kunstenaars op maandag 9 augustus 2021 in het achterland van Van Gogh van start.

'Achterland is voor mij de plek waar het meest nabije het verst weg is. Als je het probeert aan te wijzen, verschuift die plek weer.'

- Bas de Weerd

Het achterland is een term die gewoonlijk verwijst naar de plek buiten het centrum: de periferie van een specifieke plaats. 'Het is een plek die relationeel is: zonder het centrum is er ook geen omringende periferie. Het is causaal met elkaar verbonden,' zo ziet deelnemer Lennart Creutzberg het begrip. Daarnaast is het ook de term die specifiek aan dit gebied wordt gegeven in de geschiedenis rondom van Gogh. In de presentatie gaat elke kunstenaar op zijn of haar eigen manier met het thema om. De verschillende associaties van hun eigen interpretaties kabbelen door de expositie heen en vormen de rode draad. Hier en daar raken deze associaties elkaar en komen tot verrassende combinaties. De werken van Jolijn van den Heuvel en Bas de Weerd die elkaar vinden, of Solanyi van Solingen en Danielle Lemaire die samen gebruik maken van Solanyi's eigen gemaakte pigmenten.

'Om dit aan te gaan als gastcurator en deelnemer, moest ik vertrouwen hebben in wat Jolijn en Tyrell doen - maar daar twijfelde ik geen moment aan.'

- Danielle Lemaire

Kunstenaarscollectief Zuiver startte in 2017 als De Roze Sokkel en ging in 2020 onder deze nieuwe naam verder met kernleden Jolijn van den Heuvel en Tyrell Kuipers aan het roer, met nieuwe moed en een nieuwe filosofie. Na drie edities in 2017, 2018 en 2019 is Achterland de eerste presentatie waar Zuiver haar handtekening onder zet, en tevens de eerste tentoonstelling buiten Tilburg, het thuishonk van Jolijn en Tyrell.

De twee initiators nodigen elke presentatie een gastcurator uit die als derde stem een nieuwe frisse blik werpt op de selectie kunstenaars, de locatie en de rode draad door de presentatie. Deze eerste editie draagt de handtekening van Danielle Lemaire, die Jolijn leerde kennen tijdens een bezoek aan SEA Foundation Tilburg. Onder het genot van een bord frietjes kregen de samenwerkingsplannen gestalte en werd deze expositie in de Kruisruimte een feit. In 2022 werkt Zuiver samen met curator en criticus Manus Groenen en landen in de Helmondse Cacaofabriek voor een tentoonstelling.

MAAK KENNIS MET DE KRUISRUIMTE

Het idee van Achterland, de periferie, is begonnen vanuit de locatie van de Kruisruimte: een presentatieruimte aan de rand van Eindhoven met alle faciliteiten, verlevendigd door projecten als deze: voor de eigen omgeving, het netwerk binnen de stad en daarbuiten. De ruimte is eigendom van stichting Complex die tevens de ernaast gelegen ateliers verhuurt. Een aantal huurders bij stichting Complex zet zich in om minstens eens keer per jaar een kunstproject te organiseren. Danielle huurt en woont in deze unieke kunstenaarssetting van stichting Complex, waar de Kruisruimte onderdeel van is. Zo kon Zuiver. de ruimte gebruiken, vanuit hun ontmoeting en het frisse samenwerk- en presentatieconcept.

MAAK KENNIS MET DE KUNSTENAARS

Lennart Creutzburg

Lennarts werk wordt gekenmerkt door de woorden *transformatie* en *conditioneren*. In het bijzonder richt hij zich daarin op de manier waarop de mens gevormd kan worden door zijn omgeving, dat we psychisch verbonden zijn middel een onderbewuste radiofrequentie. Alles wat een mens kan meemaken, alles wat ons vormt, ziet hij als beïnvloedingsprocessen. In deze werkperiode heeft hij onderzocht hoe zijn medekunstenaars, waarmee hij twee weken werkt, hem kunnen transformeren en conditioneren. Hebben de avonden samen pannenkoeken eten hun artistieke weerslag in zijn werk? Het is in elk geval zeker een gezellig beïnvloedingsproces.

Jolijn van den Heuvel

Als ik aan Jolijns werk denk, denk ik aan visuele poëzie. Een simpel beeld dat er gewoon om smeekt om zonder enig tijdsbesef of enig oordeel bekeken te worden. Jolijn laat zich ook hier weer inspireren door kleine details die haar opvallen: kleine toevalligheden die wij in de haast van het alledaagse leven niet zien. Wonderbaarlijk simpel en bijzonder is haar video van een takje dat danst op de wind, net op het juiste moment vastgelegd. Het is net een raam waar je in kunt, door de video tegen de grens van de vloer naar de muur aan af te spelen. Ernaast hangt een werk van Bas. 'We zagen daar meteen een gelijkenis in: de vormen gaan een spel met elkaar aan,' zegt Jolijn. Een leuk spel van hun omgang met vormen en hun eigen ervaringen met het concept 'achterland'.

Tyrell Kuipers

'Je moet goed kijken, Tyrell,' zei haar opa toen ze als achtjarige zonnebloemen schilderde. Met het eindresultaat won ze de prijs voor Mooiste Zonnebloem van Brabant. Te gast in het achterland van Van Gogh kwamen Tyrells herinneringen aan de zonnebloem en aan haar grootvader weer naar boven. Intuïtief kreeg zo het werk vorm: 'een representatie van een herinnering, of hoe een herinnering zou kunnen zijn,' aldus Tyrell. Afdrukken van zonnebloemblaadjes dansen over de tulen stof die in de ruimte hangt: twee stenen die ze in het 'achterland' vond houden het op zijn plaats. Tyrells opa dwong haar goed te kijken naar elk aspect van de zonnebloem: tot de typische kleine glinsteringen in de kern toe. Die herinnering brengt ze nu, twintig jaar later, weer tot leven in de Kruisruimte: resten vanuit het nu en vanuit het verleden.

Danielle Lemaire

Weinig kunstenaars weten zo bevlogen over hun werk te vertellen als Danielle. Om haar werk in een korte alinea te vangen is automatisch om haar werk tekort te doen. *Achterland* bevat maar liefst acht werken of series waar zij aan werkt: soms af, soms nog onaf, maar altijd onmiskenbaar Danielle. 'Soms voelde ik alsof ik de rol als mentor op me nam,' zegt ze. 'Ik ben wel de oudste

hier. Er is zelfs een werk hier te zien uit het jaar dat Tyrell geboren was!' Dit werk, *De Onthechting* uit 1994, raakte Danielle uit het oog nadat het in de collectie van de Bredase kunstuitleen terecht kwam. Twee weken geleden dook het op, voor een schijntje, op de website van een kringloopwinkel in het midden van het land. Danielle kocht het werk terug, wat zij tijdens *Achterland* weer aan het publiek onthult en presenteert. *De Onthechting* wordt jaren later *de onthulling*.

Lotte van Lieshout

In Lotte van Lieshout leeft een stukje van Van Gogh's nalatenschap voort. Hun wegen kruisen elkaar onbewust vaak - alhoewel toeval in Lotte's ogen niet bestaat. Als startpunt nam Lotte een bestaand schilderij mee van een delier dat haar schoonmoeder had, waarin ze zag dat ze in een kapel mocht slapen met kaarsen om haar heen. Het bed kreeg een nieuwe vorm, in een nieuw werk dat Lotte op uitgevouwen kartonnen dozen schilderde: een van haar favoriete dragers. 'Ik voel een sterke connectie te voelen met de schilderstoets van Van Gogh,' vertelt ze me. De connectie gaat zeker verder dan dat: in een ander werk schildert ze zichzelf in haar vaste schilderblouse, met all-over print van *Starry Night*.

Jeroen Schampers

Het werk van Jeroen is zowel visueel als auditief. De installaties die hij maakt bestaan uit speakers die hij tot schilderijen ombouwt, vergezeld door een nauwkeurig uitgezochte audiotrack - vaak een bestaande muziekopname. In *Achterland* trekt Jeroen voor het eerst met zijn recorder de natuur in om zelf de audiotrack bij zijn werk te maken. De geluiden van de trein, van het ritselen van de bladeren en van het stappen op de paden heeft Jeroen vervormd tot een audiotrack die zijn eigen perceptie van het achterland laten horen.

Bas de Weerd

In het werk van Bas de Weerd zie ik licht en negatieve ruimte als belangrijkste media. Of hij nu schildert, tekent of installaties maakt; hij neemt het materiaal als uitgangspunt en probeert de processen te vertragen. Fricie werkt daar goed bij: door een extra moeilijkheidsgraad toe te voegen, blijft hij zoekend naar het fundament van het materiaal. 'Elke gedachte die je hebt, heeft een grond in iets anders en is het gevolg van een andere gedachte. Als je die dan weer nader gaat bekijken, glipt die weer weg. Je komt er nooit: het is haast drijfzand.' Het is alsof je je probeert te focussen op die pluisjes in je oog, die vervagen zodra je je blik erop richt. Zo ziet Bas ook het idee van het achterland: de plek waar het meest nabije het verst weg is. 'Als je het probeert aan te wijzen, verschuift die plek weer.' Gefascineerd door de restanten papier die overblijven als hij vormen uitknipt om zijn abstracte voorstellingen mee te maken, bouwde hij deze in de Kruisruimte uit tot installaties in de raam- en deuropeningen. Hij noemt ze 'maskers'. Als achterblijfsel van de uitgeknipte vormen, als achterland van het veld papier.

Solanyi van Solingen

Als vierdejaars kunststudent en stagiaire van Danielle valt Solanyi in *Achterland* met haar neus in de boter. Ze presenteert zestien kleine collages, die me doen denken aan pagina's van zelfgemaakte natuurencyclopedieën. Insecten, bladeren, wortels, pigmenten, alles staat in verbinding met elkaar: zowel in de natuur als in Solanyi's kunst. De pigmenten die ze in haar werk gebruikt, verkrijgt ze zelf uit allerlei natuurlijke materialen. Alles in de natuur heeft kleur: van bloemen tot wortels, van bladen tot zaden. Solanyi laat zien hoe rijk de natuur is en brengt ons daarmee in aanraking. Ja, ook letterlijk: blader gerust door deze bladeren.